Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030

Hrubieszów 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp …….……..... 2
1. Struktura programu …….……..… 4
1.1. Podstawy prawne i obszary programu …..……...…..…..……. 4
1.2. Adresaci programu …….……...…….….. 5
1.3. Partnerzy ……...…….….….. 5
1.4. Źródła finansowania ……..……..……. 5
1.5. Monitoring i sprawozdawczość ...…….…… 6
2. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Hrubieszowskim ….…….……..…..… 6
2.1. Orzekanie o niepełnosprawności ……....……..…… 6
2.2. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy …….…….…… 10
3. Organizacje i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami…..…… 13
4. Obszary i cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021 -2030 ……..…….…. 15
5. Podsumowanie ……...…….…..….. 18

Wstęp

Stale rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami oraz różnorodność problemów, jakie związane są z niepełnosprawnością, sprawia, iż grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce samorządu powiatowego. Istotą Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest więc stworzenie na terenie powiatu hrubieszowskiego lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielanie osobom z niepełnosprawnością takiej pomocy, która umożliwi bądź w znacznym stopniu ułatwi im samodzielne funkcjonowanie w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym oraz rekreacji i turystyce.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej powiatu. Celem działań zawartych w Programie jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym. Program wskazuje instytucjom i organizacjom działającym w obszarze polityki społecznej kierunki działań profilaktycznych na rzecz ograniczania i łagodzenia skutków niepełnosprawności oraz podkreśla znaczenie usamodzielnienia i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami. Realizacja poszczególnych działań zawartych w Programie ma za zadanie wyrównać szanse życiowe, wspomóc integrację ze społecznością lokalną oraz zmienić postrzeganie osób z niepełnosprawnością wśród mieszkańców powiatu hrubieszowskiego w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021 – 2030 wcielany będzie w życie poprzez realizowanie poszczególnych zadań, które wynikają z obowiązującej w Powiecie Hrubieszowskim Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2021-2030.

1. Struktura programu

1.1. Podstawy prawne i obszary programu.

Dokumenty dotyczące osób z niepełnosprawnością stanowią bogaty zbiór aktów o bardzo różnym charakterze i mocy obowiązywania. Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.) do zadań powiatu należy m.in.: **„opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:**

- **rehabilitacji społecznej,**
- **rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,**
- **przestrzegania praw osób niepełnosprawnych".**

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest spójny z:

a. Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej;
b. Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych;
c. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną prze Polskę;
d. Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
e. Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Hrubieszowskim;
f. Wojewódzkim programem integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.) „1. Wszyscy wobec prawa są równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny." Ponadto art. 69 Konstytucji RP stanowi, iż „osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej."

W dniu 6 września 2012 r. Polska ratyfikowała „Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych". Konwencja to pierwszy międzynarodowy akt prawny, który w kompleksowy sposób opisuje kwestie niepełnosprawności. Artykuł 1 Konwencji w sposób bardzo szczegółowy definiuje pojęcie osób niepełnosprawnych, a mianowicie: „do osób

niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudnić im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami."

Natomiast Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając, iż „osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji"
Biorąc pod uwagę wyżej cytowane definicje, niepełnosprawność jest zjawiskiem niejednorodnym, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych o charakterze fizycznym lub intelektualnym. Może wynikać z choroby somatycznej lub umysłowej. Może mieć charakter stały lub okresowy. Występuje we wszystkich grupach wiekowych.

1.2. Adresaci programu.

Adresaci Programu to osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące powiat hrubieszowski, ich rodziny oraz opiekunowie a także jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

1.3. Partnerzy

Realizatorami programu będą: samorząd powiatowy, samorządy gminne, jednostki organizacyjne starostwa powiatowego oraz organizacje pozarządowe w tym:

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie;

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie;

PPP – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Hrubieszowie;

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie;

ŚDS – Środowiskowe Domy Samopomocy z terenu powiatu;

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej z terenu powiatu;

M/GOPS – Miejski/Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu;

NGO – organizacje pozarządowe.

1.4. Źródła finansowania.

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- budżet samorządu powiatowego;
- budżet samorządów gminnych;
- środki Unii Europejskiej;
- Fundusz Solidarnościowy;
- Narodowy Fundusz Zdrowia;
- udział własny beneficjentów;
- środki własne organizacji pozarządowych.

1.5. Monitoring i sprawozdawczość.

Głównym instrumentem monitoringu programu będą coroczne sprawozdania z realizacji działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami za dany rok kalendarzowy. Realizatorzy programu będą przekazywać informację w formie pisemnej na temat zrealizowanych lub podjętych działań z zakresu realizacji celów szczegółowych Powiatowego Programu do dnia 15 lutego następnego roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie. Informacje te będą przedkładane Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu do dnia 30 kwietnia każdego roku.

2. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Hrubieszowskim

W kraju nie funkcjonuje żaden jednolity system, który na bieżąco określałby liczbę osób niepełnosprawnych. Ostatnie dane na temat osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań zebranych przez Główny Urząd Statystyczny. Według tych danych, w powiecie hrubieszowskim liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła w 2011 r. 10321 osób, co stanowiło 15% ogółu ludności powiatu, z tego 4605 osób stanowili mężczyźni, natomiast 5716 osób stanowiły kobiety. Z przytoczonych danych wynika, że w populacji osób niepełnosprawnych dominują kobiety, które stanowią 55% ogółu osób niepełnosprawnych w naszym powiecie.

2.1. Orzekanie o niepełnosprawności

Na terenie Powiatu Hrubieszowskiego funkcjonuje od 1999 r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności Hrubieszowie, który orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej, w sprawie niepełnosprawności osób do 16 roku życia i stopnia niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia.

Ogółem do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Hrubieszowie w 2020 roku wpłynęło 920 wniosków (w 2019 r. - 1089 wniosków, w 2018 r. - 1055 wniosków), w tym:

- 810 wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16-tego roku życia (w 2019 r. - 966 wniosków; w 2018 r. - 920 wniosków),
- 110 wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16-tego roku życia (w 2019 r. - 123 wnioski; w 2018 r. - 135 wniosków).

W 2020 roku składy orzekające wydały 848 orzeczeń (w 2019 r. - 980 orzeczeń; w 2018 r. - 1003 orzeczenia), w tym:

- 746 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16-tego roku życia (w 2019 r. - 873 orzeczenia; w 2018 r. - 878 orzeczeń),
- 102 orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16-tego roku życia (w 2019 r. - 107 orzeczeń; w 2018 r. - 125 orzeczeń).

W 2020 roku zostało wydanych ogółem 164 legitymacje osób niepełnosprawnych (w 2019 r. - 278 legitymacji; w 2018 r. - 292 legitymacje).

Poniżej w sposób tabelaryczny ujęto ilość wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Hrubieszowie od 2018 do 2020 roku według przyczyny niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia.

Tabela Nr 1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2018				2019				2020			
		Stopnie niepełnosprawności			Razem	Stopnie niepełnosprawności			Razem	Stopnie niepełnosprawności			Razem
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki		Znaczny	Umiarkowany	Lekki		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	
1	**Upośledzenie umysłowe**	10	25	1	**33**	9	13	0	**22**	5	13	0	**18**
2	**Choroby psychiczne**	21	81	25	**135**	22	59	12	**93**	10	86	11	**107**
3	**Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu**	7	7	25	**127**	3	13	22	**38**	1	9	19	**29**
4	**Choroby narządu wzroku**	5	18	8	**31**	4	15	9	**28**	3	18	2	**23**
5	**Upośledzenie narządu ruchu**	28	106	45	**179**	30	112	36	**178**	24	83	33	**140**
6	**Epilepsja**	1	4	2	**7**	0	7	6	**13**	0	5	4	**9**
7	**Choroby układu oddechowego i krążenia**	53	83	25	**161**	41	87	41	**169**	54	108	14	**176**
8	**Choroby układu pokarmowego**	17	10	6	**33**	25	13	11	**49**	20	14	2	**36**
9	**Choroby układu moczowo-płciowego**	28	11	1	**40**	20	16	3	**39**	17	10	0	**27**
10	**Choroby neurologiczne**	64	57	39	**160**	78	45	45	**168**	51	52	26	**129**
11	**Inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego**	28	25	9	**62**	24	31	16	**71**	24	16	6	**46**
12	**Całościowe zaburzenia rozwojowe**	1	2	0	**3**	4	1	0	**5**	4	2	0	**6**
	Razem	**263**	**429**	**186**	**878**	**260**	**412**	**201**	**873**	**213**	**416**	**117**	**746**

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Hrubieszowie

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że najwięcej orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia w wykazanych powyżej latach, zostało wydanych ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia, dysfunkcje narządu ruchu oraz choroby neurologiczne. Osoby te potrzebują najwięcej wsparcia i opieki. Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej orzeczeń wydano z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela Nr 2. Liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2018	2019	2020	Razem
1	**Upośledzenie umysłowe**	8	8	10	26
2	**Choroby psychiczne**	5	4	6	15
3	**Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu**	5	3	4	12
4	**Choroby narządu wzroku**	9	10	3	22
5	**Upośledzenie narządu ruchu**	10	6	4	20
6	**Epilepsja**	6	3	5	14
7	**Choroby układu oddechowego i krążenia**	11	10	5	26
8	**Choroby układu pokarmowego**	3	5	1	9
9	**Choroby układu moczowo-płciowego**	2	3	0	5
10	**Choroby neurologiczne**	16	7	12	35
11	**Inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego**	12	11	7	30
12	**Całościowe zaburzenia rozwojowe**	38	37	45	120
	Razem	**125**	**107**	**102**	**334**

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Hrubieszowie

Z przestawionych powyżej danych wynika, że u osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności najwięcej orzeczeń wydał ze względu na całościowe zaburzenia rozwojowe i choroby neurologiczne. Jednocześnie należy zaznaczyć, że liczba wydawanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku ma tendencję spadkową.

2.2. Osoby z niepełnosprawnością na rynku pracy

Osoby niepełnosprawne stanowią kategorię osób, dla których podjęcie pracy zawodowej oznacza nie tylko polepszenie sytuacji finansowej, ale również zwiększenie poczucia własnej wartości. Jednak ze względu na istnienie wielu barier jak i stereotypów, znalezienie pracy przez te osoby jest bardzo trudne.

Poniżej, w sposób tabelaryczny, ujęto liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie w latach 2018-2020, jako osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, z podziałem na wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, staż pracy, stopień niepełnosprawności, rodzaj niepełnosprawności oraz płeć.

Tabela Nr 3. Liczba osób z niepełnosprawnością zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie

Wyszczególnienie	**2018**		**2019**		**2020**	
	K*	M**	K	M	K	M
Bezrobotni	53	70	56	85	52	75
Wg wieku: 18-24	6	3	6	7	6	5
25-34	15	10	15	6	15	6
35-44	8	13	9	11	7	11
45-54	15	16	18	31	17	28
55-59	9	13	8	13	7	10
60- i więcej	0	15	0	17	0	15
Wg miejsca zamieszkania	ogółem		ogółem		ogółem	
Miasto	48		57		53	
Wieś	75		84		74	
Wg wykształcenia	ogółem		ogółem		ogółem	
Wyższe	9		9		9	
Policealne i średnie zawodowe	25		25		29	
Średnie ogólnokształcące	13		13		15	
Zasadnicze zawodowe	49		54		43	
Gimnazjalne i podstawowe	27		40		31	
Wg stażu pracy	ogółem		ogółem		ogółem	
bez stażu	24		25		31	
do 1 roku	25		30		26	
1-5 lat	28		28		26	
5-10 lat	13		27		16	
10-20 lat	23		22		20	
20-30 lat	5		5		3	
30 lat i więcej	5		4		5	

Wg stopnia niepełnosprawności	ogółem	ogółem	ogółem
znaczny	3	3	4
umiarkowany	45	56	50
lekki	75	82	73
Wg rodzaju niepełnosprawności	ogółem	ogółem	ogółem
Upośledzenie umysłowe (01-U)	1	1	5
Choroby psychiczne (02-P)	18	21	19
Zaburzenia mowy, głosu, słuchu (03-L)	7	6	8
Choroby narządu wzroku (04-O)	6	10	15
Upośledzenie narządu ruchu (05-R)	23	21	22
Epilepsja (06-E)	6	6	5
Choroby układu oddechowego i krążenia (07-S)	5	9	8
Choroby układu pokarmowego (08-T)	4	2	1
Choroby układu moczowo-płciowego (09-M)	1	6	3
Choroby neurologiczne (10-N)	29	34	23
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne (11-I)	23	25	17
Całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C)	0	0	1

***Kobiety**

**** Mężczyźni**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie

Tabela Nr 4. Liczba osób z niepełnosprawnością poszukujących pracy

Wyszczególnienie	**2018**		**2019**		**2020**	
	K*	M**	K	M	K	M
Poszukujący pracy	28	48	28	36	27	34
Wg wieku: 18-24	2	4	0	2	0	2
25-34	10	14	7	9	8	5
35-44	11	18	15	14	11	15
45-54	1	10	3	8	4	8
55-59	4	2	3	2	34	3
60- i więcej	0	0	0	1	0	1
Wg miejsca zamieszkania	ogółem		ogółem		ogółem	
Miasto	15		10		9	
Wieś	61		54		52	
Wg wykształcenia	ogółem		ogółem		ogółem	
Wyższe	2		3		1	
Policealne i średnie zawodowe	7		5		6	
Średnie ogólnokształcące	5		2		2	
Zasadnicze zawodowe	23		20		23	
Gimnazjalne i podstawowe	39		34		29	

Wg stażu pracy	ogółem	ogółem	ogółem
bez stażu	59	46	47
do 1 roku	12	10	10
1-5 lat	3	6	2
5-10 lat	0	0	0
10-20 lat	2	2	2
20-30 lat	0	0	0
30 lat i więcej	0	0	0
Wg stopnia niepełnosprawności	ogółem	ogółem	ogółem
znaczny	20	15	13
umiarkowany	55	48	46
lekki	1	1	2
Wg rodzaju niepełnosprawności	ogółem	ogółem	ogółem
Upośledzenie umysłowe (01-U)	3	3	13
Choroby psychiczne (02-P)	10	12	8
Zaburzenia mowy, głosu, słuchu (03- L)	0	0	0
Choroby narządu wzroku (04-O)	2	2	4
Upośledzenie narządu ruchu (05-R)	4	1	2
Epilepsja (06- E)	2	1	1
Choroby układu oddechowego i krążenia (07- S)	0	2	0
Choroby układu pokarmowego (08-T)	1	0	0
Choroby układu moczowo-płciowego (09-M)	1	1	1
Choroby neurologiczne (10-N)	7	5	4
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne (11-I)	46	37	28
Całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C)	0	0	0

***Kobiety**

**** Mężczyźni**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie

Jak ukazują powyższe dane, w ogólnej populacji osób niepełnosprawnych bezrobotnych jak i poszukujących pracy dominują mężczyźni. Zauważyć można, że liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami w podanych latach wykazuje tendencję do wzrostu, natomiast liczba osób z niepełnosprawnościami poszukujących pracy jest coraz mniejsza. W grupie osób niepełnosprawnych bezrobotnych najwięcej jest osób w przedziale wiekowym 45-54 lata, a najmniej jest osób w wieku 18-24 lata oraz 60 – i więcej. Natomiast w grupie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy najwięcej jest osób w wieku 35-44 lata i 25-34 lata. W pozostałych grupach wiekowych jest znacząco mniej

osób. Wszystkie osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie są w wieku aktywności zawodowej.

Zdecydowana większość osób zarówno bezrobotnych (59,59%) oraz poszukujących pracy (83,08%) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie to mieszkańcy wsi, natomiast pozostała liczba to mieszkańcy miasta. Osoby z niepełnosprawnościami bezrobotne pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia. Większość osób niepełnosprawnych posiada wykształcenie gimnazjalne i podstawowe oraz zasadnicze zawodowe. Odpowiednio kolejno, to grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, następnie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Wyższe wykształcenie, w stosunku do wszystkich osób niepełnosprawnych bezrobotnych, posiadało odpowiednio w 2018 roku - 7,3%, w roku 2019 - 6,4%, a w roku 2020 - 7,1% osób. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie charakteryzują się także niskim poziomem wykształcenia. Większość osób niepełnosprawnych posiada wykształcenie gimnazjalne i podstawowe oraz zasadnicze zawodowe. Ze względu na staż pracy wiodącą grupą osób niepełnosprawnych bezrobotnych jak i poszukujących pracy są osoby bez stażu pracy, natomiast najmniej takich osób jest ze stażem pracy powyżej 20 lat i powyżej 30 lat. Osoby niepełnosprawne bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie to w przeważającej mierze osoby z orzeczonym lekkim stopniem niepełnosprawności, natomiast osoby niepełnosprawne poszukujące pracy to w przeważającej ilości osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Biorąc pod uwagę powyższe dane, według rodzaju niepełnosprawności w grupie osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie najwięcej jest osób ze schorzeniami neurologicznymi, upośledzeniem narządu ruchu, innymi schorzeniami, w tym: endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi oraz chorobami psychicznymi. Natomiast w grupie osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hrubieszowie jako poszukujące pracy dominują osoby z innymi schorzeniami, w tym: endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi oraz chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym. Pozostałe rodzaje schorzeń stanowią bardzo mały odsetek w stosunku do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy.

3. Organizacje i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

W polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu bardzo ważną role pełnią organizacje pozarządowe, które zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych. Są one partnerem dla samorządu w procesie realizacji zadań nakierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym, jak również samodzielnie inicjują działania aktywizujące te osoby. Na terenie Powiatu Hrubieszowskiego działa wiele organizacji i stowarzyszeń udzielających pomocy i wsparcia osobom z niepełnosprawnościami. Należą do nich m.in.:

1. Hrubieszowskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego;
2. Stowarzyszenie AKTYWNI w Przewodowie;
3. Stowarzyszenie PRZYJAZNA SZKOŁA W MALICACH;
4. Stowarzyszenie Aktywnych Animatorów Kultury;
5. Stowarzyszenie Edukacyjne RAZEM w Hrubieszowie;
6. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Zespołu Szkół nr 3 w Hrubieszowie Dla Szkoły;
7. Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Rozwoju HERKULES;
8. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym oraz Ich Rodzinom MAMY SIEBIE przy SOSW w Hrubieszowie;
9. Stowarzyszenie Trzeźwości LUMEN;
10. Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Nasz Dom w Modryniu;
11. Stowarzyszenie AMAZONKI w Hrubieszowie;
12. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży JESTEM im. Św. Jana Bosko;
13. Fundacja „PODAJ DŁOŃ”;
14. Fundacja ESPERANZA;
15. Polski Związek Niewidomych Okręg Lubelski Koło w Hrubieszowie;
16. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Werbkowicach;
17. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Hrubieszowie;
18. Środowiskowy Dom Samopomocy w Hrubieszowie;
19. Środowiskowy Dom Samopomocy w Modryniu;
20. Warsztat Terapii Zajęciowej w Hrubieszowie;
21. Warsztat Terapii Zajęciowej w Alojzowie;

22. Warsztat Terapii Zajęciowej w Oszczowie;
23. Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Alojzowie;
24. Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie;
25. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie;
26. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Hrubieszowie;
27. Powiatowy Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Hrubieszowie.

4. Obszary i cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami ma za zadanie doprowadzić do podniesienia poziomu życia i rozwoju integracji oraz pozytywnego postrzegania osób niepełnosprawnych wśród społeczności powiatu hrubieszowskiego w celu zapobiegania i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób, które w takim przypadku są szczególnie zagrożone bezrobociem i brakiem środków na prawidłowe funkcjonowanie.

W oparciu o wnioski wynikające z przedstawionej analizy diagnostycznej problemów osób z niepełnosprawnościami w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2021-2030 wyróżnione zostały poniższe obszary problemowe:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;
- niska aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami wynikająca m.in. z niedostosowania miejsc pracy do ich potrzeb;
- brak instrumentów pozwalających osobom zależnym na pobyt w środowisku lokalnym w przypadku braku dalszej możliwości opieki nad nią przez bliskich;
- eskalacja problemów osób zależnych na obszarach wiejskich.

Na podstawie przedstawionych powyżej obszarów problemowych sformułowany został cel główny programu, który jest zgodny z celem wiodącym Nr 2 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2021-2030 przyjętej Uchwałą Nr XXXIV/304/2021 Rady Powiatu w Hrubieszowie z dnia 9 września 2021 r.

Cel główny programu:

„Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, a także ich aktywizacja społeczno-zawodowa"

będzie realizowany przy pomocy niżej wymienionych celów operacyjnych:

Tabela Nr. 5

Cel operacyjny 1: Zapewnienie dostępu do usług pomocowych osobom z niepełnosprawnością z terenu Powiatu					
Działanie przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźnik realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty uczestniczące w realizacji celu	Źródła finansowania
1.1. Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnospra-wnościami.	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnospra-wnościami.	Liczba podjętych działań na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnospra-wnościami we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021-2030	PCPR, M/GOPS, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu Fundusz Solidarno-ściowy
1.2. Wspieranie osób z niepełnospra-wnościami w zakresie rehabilitacji społecznej poprzez: - likwidowanie barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych i transportowych;	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnospra-wnościami w przestrzeni publicznej. Zwiększenie ich samodzielności.	Liczba złożonych wniosków Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie Kwota wypłaconych dofinansowań	2021-2030	PCPR	PFRON
1.3. Wspieranie osób z niepełnospra-wnościmi w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	Poprawa jakości życia osób z niepełnospra-wnościami	Liczba złożonych wniosków Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie Kwota wypłaconych dofinansowań	2021-2030	PCPR	PFRON
1.4. Wspieranie osób z niepełnospra-wnościami w zakresie rehabilitacji zawodowej	Zwiększenie dostępu do rehabilitacji zawodowej dla osób z niepełnospra-	1. Liczba zrealizowanych projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne. 2. Liczba osób niepełnosprawnych	2021-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, M/GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu PFRON środki

	wnościami.	korzystających z doradztwa zawodowego. 3. Liczba osób niepełnosprawnych objętych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje zawodowe. 4. Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych na subsydiowane formy zatrudnienia. 5. Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych na staże.			europejskie Fundusz Pracy
1.5. Organizowanie opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnospra-wnościami oraz ich opiekunów.	Wspieranie opiekunów oraz zapewnienie profesjonalnej opieki osobom z niepełnospra-wnością.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej, liczba godzin opieki wytchnieniowej przypadająca na 1 beneficjenta.	2021-2031	samorząd powiatowy, samorządy gminne, M/GOPS, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu Fundusz Solidarności-owy
1.6. Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucji publicznych z zakresu obsługi osoby z niepełnospra-wnościami.	Podniesienie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej zajmującej się obsługą i wsparciem osób z niepełnospra-wnością.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach.	2021-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, M/GOPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu

Cel operacyjny 2:
Uaktywnienie w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Powiatu wobec tych osób.

Działanie przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźnik realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty uczestniczące w realizacji celu**	**Źródła finansowania**
2.1. Tworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnospra-wnościami poprzez dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych, turnusów rehabilitacyjnych	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnospra-wnościami oraz zwiększenie ich udziału w życiu publicznym.	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dla osób z niepełnospra-wnościami, turnusów rehabilitacyjnych	2021-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, M/GOPS, GOK, GBP, ŚDS, WTZ,NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu
2.2. Udzielanie	Podniesienie	Liczba udzielonych	2021-2030	samorząd	Budżety

informacji o prawach i uprawnieniach osób z niepełnospra-wnością.	poziomu wiedzy rodziców /opiekunów dzieci z niepełnospra-wnościami na temat ich praw i uprawnień.	informacji osobom z niepełnosprawnością.		powiatowy, samorządy gminne, M/GOPS, PUP, NOG	Gmin Budżet Powiatu
2.3. Dostosowywanie ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, itp.), małej architektury oraz budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnospra-wnościami, w tym słabowidzących.	Zwiększenie możliwości przemieszczani a się osób z niepełnospra-wnościami po obiektach infrastruktury powiatowej.	Liczba przystosowanych elementów przestrzeni publicznej oraz budynków.	2021-2023	samorząd powiatowy	Budżet Powiatu PFRON Fundusze Europejskie
2.4. Kontynuowanie i poszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym w zakresie prowadzenia WTZ.	Wzrost liczby osób z niepełnospra-wnościami korzystających z usług WTZ.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, liczba osób korzystających z WTZ.	2021-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, M/GOPS, WTZ, ŚDS, NGO	Budżet Gmina, Budżet Powiatu PEFRON
2.5. Aktualizowanie przewodnika i baz danych zawierających informacje na temat miejsc i podmiotów wspierających osoby z niepełnospra-wnościami.	Dostęp do aktualnych danych na temat podmiotów wspierających dla osób z niepełnospra-wnościami.	Liczba podmiotów funkcjonujących na terenie Powiatu.	2021-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne	Budżet Gmina, Budżet Powiatu

5. Podsumowanie

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030" stanowi kontynuację kierunków, jakie zostały wytyczone w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017-2020". Program ma ułatwić prowadzenie aktywnej polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami, wspierać i umacniać ich prawa, eliminować wszelkie przejawy dyskryminacji oraz przyczynić się do stworzenia im warunków umożliwiających godne i możliwie pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, mogących wspierać realizację Programu merytorycznie i finansowo. Ważną rolę odgrywają również sami adresaci programu, tj. osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, gdyż od ich aktywnej postawy zależeć będzie powodzenie realizacji zamierzonych działań.

Program ma charakter otwarty, zatem z uwagi na zmieniającą się rzeczywistość społeczną koniecznym staje się reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania, a w konsekwencji wprowadzenie zmian i nowych rozwiązań. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian, Program będzie podlegał aktualizacji.